

Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ)
Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας

Ετήσια έκθεση για την εκπαίδευση 2015 Τα βασικά μεγέθη της εκπαίδευσης

ΣΥΝΟΨΗ
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ

η ελληνική πρωτοβάθμια & δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Μέρος Α
το ευρωπαϊκό και διεθνές πλαίσιο αναφοράς (2001-2012)

Ιανουάριος 2016
ΑΘΗΝΑ

Έργο:

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ 2015

Η ελληνική πρωτοβάθμια & δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Μέρος Α : το ευρωπαϊκό & διεθνές πλαίσιο αναφοράς (2002-2013)

Διεθνείς & εθνικές βάσεις δεδομένων:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ (ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Ενότητα : ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στοιχεία : βάση δεδομένων 2002 έως και 2013 (Στοιχεία Έναρξης και Λήξης)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ – ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Στοιχεία : Κρατικοί Προϋπολογισμοί & Απολογισμοί ετών 2005 έως και 2015

EUROSTAT

EURYDICE – NETWORK ON EDUCATION SYSTEMS & POLICIES IN EUROPE

OECD – ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION & DEVELOPMENT

Επεξεργασία ερευνητικών δεδομένων:

ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ της ΓΣΕΕ (ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ)

Ερευνητική ομάδα:

Επιστημονικός υπεύθυνος

- **Νίκος Παϊζης, Μαθηματικός – Ερευνητής, Επιστημονικός Σύμβουλος ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Ερευνητικός σχεδιασμός

- **Νίκος Παϊζης, Μαθηματικός – Ερευνητής, Επιστημονικός Σύμβουλος ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
- **Πωλίνα Φατούρου, Οικονομολόγος, MSc Κοινωνικών Ερευνών UoE UK, στέλεχος ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Σχηματισμός και στατιστική επεξεργασία βάσεων δεδομένων

- **Πωλίνα Φατούρου, Οικονομολόγος, MSc Κοινωνικών Ερευνών UoE UK, στέλεχος ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Επεξεργασία της βάσης δεδομένων στο 1^ο Κεφάλαιο «Αποτύπωση των βασικών μεγεθών της εκπαίδευσης»

- **Παναγιώτα Καραθανάση, Πολιτικός Επιστήμων, MSc Διεθνών Σχέσεων ΠΑ.ΠΕΙ, στέλεχος ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Επεξεργασία της βάσης δεδομένων στο 2^ο & 3^ο Κεφάλαιο «Βασικοί δείκτες και μεγέθη ειρών-εκροών στην εκπαίδευση της ΕΕ-28»

- **Νίκος Παϊζης, Μαθηματικός – Ερευνητής, Επιστημονικός Σύμβουλος ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Υποστήριξη ερευνητικού έργου- Αποτύπωση και ενημέρωση της βάσης στατιστικών δεδομένων

- **Χριστίνα Κουλού, αποφ. ΤΕΕ Ειδ. «Οικονομίας- Διοίκησης», στέλεχος ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Επιμέλεια κειμένων

- **Νίκος Παϊζης, Μαθηματικός – Ερευνητής, Επιστημονικός Σύμβουλος ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**
- **Ιωάννα Μαμούχα, Οικονομολόγος, MSc Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού ΟΠΑ, στέλεχος ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Δημοσιοποίηση :

ΑΘΗΝΑ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2016

ISBN (set) e-book : 978-618-5006-25-9

ISBN (μερ. Α') e-book : 978-618-5006-26-6

Copyright: **Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της Γ.Σ.Ε.Ε. (ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ)**

Διεύθυνση: 3^{ης} Σεπτεμβρίου 36, 10432 Αθήνα

Τηλ.: 210 5218700, Fax: 210 5218754

Email: kanep@otenet.gr, Ιστότοπος: www.kanep-gsee.gr

Παραγωγή – Εκτύπωση:

ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ

Το ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ της ΓΣΕΕ ολοκλήρωσε τον Ιανουάριο του 2016 τη σύνταξη της Ετήσιας Έκθεσης για την Εκπαίδευση 2015 με θέμα:

Τα βασικά μεγέθη της εκπαίδευσης: η ελληνική πρωτοβάθμια & δευτεροβάθμια εκπαίδευση

– Μέρος Α: το ευρωπαϊκό και διεθνές πλαίσιο αναφοράς

Η Ετήσια Έκθεση για την εκπαίδευση των ετών 2015 και 2016 του Κέντρου Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της ΓΣΕΕ, υιοθετώντας το πρότυπο των Ετήσιων Εκθέσεων 2012-2014 για την Τριτοβάθμιας εκπαίδευση, επικεντρώνεται στην ανάλυση όλων των βασικών μεγεθών της τυπικής εκπαίδευσης στις εκπαιδευτικές βαθμίδες της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0), της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1), της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) και της Ανώτατης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3), που αναλύεται σε Γενική (ISCED 3A) και Τεχνική/ Επαγγελματική εκπαίδευση (ISCED 3B), την περίοδο 2002-2013 και αναπτύσσεται σε τρία Μέρη (τόμους).

Στην Ετήσια Έκθεση για την εκπαίδευση του 2015 (Μέρος Α) αναλύεται το διεθνές (ΟΟΣΑ - Education at a glance 2014 & 2015, PISA 2006-2009-2012) και ευρωπαϊκό (ΕΕ-28, Eurostat Network EURYDICEC) πλαίσιο αναφοράς της ελληνικής Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με συγκριτική αποτύπωση όλων των διαθέσιμων **οικονομικών** και **μη-οικονομικών** μεγεθών με διάκριση σε μεγέθη εισορών (επένδυση) και εκροών (παραγόμενα αποτελέσματα) των συστημάτων. Η συγκεκριμένη έκθεση δημοσιοποιήθηκε στις 19 Ιανουαρίου 2016.

Στην Ετήσια Έκθεση για την εκπαίδευση του 2016 (Μέρος Β & Γ) αναλύεται το εθνικό (ΕΛΣΤΑΤ) πλαίσιο αναφοράς της ελληνικής Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με συγκριτική αποτύπωση όλων των διαθέσιμων οικονομικών και μη-οικονομικών μεγεθών, με διάκριση σε μεγέθη εισορών (επένδυση) και εκροών (παραγόμενα αποτελέσματα) σε περιφερειακό (διοικητικές περιφέρειες) και τοπικό επίπεδο (περιφερειακές ενότητες) και αναλύεται ανά βαθμίδα και τιμήμα εκπαίδευσης (Γενικό, Τεχνικό/ Επαγγελματικό), τομέα ευθύνης (Δημόσιο, Ιδιωτικό) και τύπο σχολικής μονάδας (Ημερήσιο, Εσπερινό). Το Μέρος Β & Γ της συγκεκριμένης έκθεσης αναμένεται να δημοσιοποιηθεί εντός του Δεκεμβρίου 2016. Με τη δημοσιοποίηση του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, ως ανεξάρτητος ερευνητικός φορέας στηριγμένος αποκλειστικά σε ίδιους πόρους θα έχει πλήρως αποτυπώσει το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (Πρωτοβάθμια/ Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια εκπαίδευση) από τις διεθνείς, ευρωπαϊκές και εθνικές

βάσεις δεδομένων σε βάθος 15-ετίας, συμβάλλοντας στην τεκμηρίωση ενός νέου εθνικού στρατηγικού σχεδιασμού για την αναβάθμιση της ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος και την ουσιαστική αντιμετώπιση των παθογενειών του, που διαχρονικά εντείνουν σημαντικές εκπαιδευτικές και κοινωνικές ανισότητες στη χώρα.

Στο 1ο κεφάλαιο της υπό δημοσιοποίησης Ετήσιας έκθεσης για την εκπαίδευση 2015 – Μέρος Α του ΚΑΝΕΠ/ ΓΣΕΕ γίνεται επισκόπηση όλων των διαθέσιμων βασικών οικονομικών και μη-οικονομικών μεγεθών της ελληνικής Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, στην 1η ενότητα του κεφαλαίου αποτυπώνονται συνοπτικά όλα τα διαθέσιμα βασικά μη οικονομικά μεγέθη της Προσχολικής εκπαίδευσης (ISCED 0), της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1), της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2) και της Ανώτατης Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3), που αναλύεται σε Γενική (ISCED 3A) και Τεχνική/ Επαγγελματική εκπαίδευση (ISCED 3B), με παρουσίαση χρονοσειρών για την περίοδο 2002-2013 και ανάλυση επιμέρους δεικτών σε Πίνακες τριετίας (2011-2013), ενώ για πρώτη φορά δημοσιοποιούνται στοιχεία και για τη Μεταδευτεροβάθμια μη-τριτοβάθμια επίπεδου εκπαίδευση (ISCED 4), ενώ στη 2η ενότητα του κεφαλαίου αποτυπώνονται πλήρως όλα τα διαθέσιμα βασικά οικονομικά μεγέθη (δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες) της ελληνικής Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης την περίοδο 2005-2013 σύμφωνα με τους δημοσιοποιημένους Οικονομικούς Απολογισμούς του κράτους. Τα στοιχεία για τα μεγέθη που παρουσιάζονται στο 1ο κεφάλαιο έχουν αντληθεί από την ΕΛΣΤΑΤ και από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους όπως ετήσια δημοσιοποιούνται στη διαδικτυακή της πλατφόρμα και έχουν αναπτυχθεί σε πλήρεις χρονοσειρές ανά μεταβλητή.

Στο 2ο και 3ο κεφάλαιο της έκθεσης επιχειρείται η αποτύπωση των βασικών μεγεθών των κρατών-μελών της ΕΕ-28 καθώς και η εξέλιξή τους με βάση τα ευρωπαϊκά επίπεδα αναφοράς. Η προσέγγιση των βασικών μεγεθών σε ευρωπαϊκό επίπεδο διακρίνεται σε μεγέθη επενδύσεων-εισορών στην εκπαίδευση και σε με-

γέθη εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων-εκροών, στο βαθμό που το επιτρέπει η διαθεσιμότητα των σχετικών στοιχείων. Συγκεκριμένα, στόχος του κεφαλαίου αυτού είναι η εξέταση σημαντικών πτυχών των εισροών (inputs) στην εκπαίδευση, όπως είναι η δημόσια χρηματοδότηση, οι επενδύσεις στην υλικοτεχνική υποδομή και στο ανθρώπινο δυναμικό, καθώς και η προσέγγιση των παραγόμενων αποτελεσμάτων της εκπαίδευσης (educational outcomes) των κρατών-μελών της ΕΕ-28, με σκοπό να αναδειχθούν σημαντικά στοιχεία για την επιδιωκόμενη πρόοδο, τη σύγκλιση και την συνοχή των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατών-μελών της Ε.Ε. στην πορεία τους για την επίτευξη των στόχων των προγραμμάτων για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση του 2020. Τα στοιχεία για τα μεγέθη που παρουσιάζονται στο 2ο και 3ο κεφάλαιο έχουν αντληθεί από την Eurostat το Δίκτυο ΕΥΡΥΔΙΚΗ και τον ΟΟΣΑ (Education at a glance 2014 & 2015, PISA 2006-2009-2012) και από τις εκθέσεις προόδου σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020», ενώ η περίοδος αναφοράς διαφοροποιείται ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των στοιχείων ανά δείκτη και βαθμίδα εκπαίδευσης (Προσχολική εκπαίδευση ISCED 0, Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ISCED 1, Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 2, Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ISCED 3 με διάκριση σε Γενική ISCED 3A και SE Τεχνική/επαγγελματική ISCED 3B όπου είναι διαθέσιμη) με σειρές που κυμαίνονται σε εύρος από το 2002 έως και το 2014. Κατά την παρουσίαση των στοιχείων, γίνεται λεπτομερής αναφορά για τη θέση και την πορεία της Ελλάδας σε σχέση με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη.

Πιο συγκεκριμένα, η δομή του **2ου κεφαλαίου** αρθρώνεται στις ακόλουθες ενότητες ως εξής: η 1η ενό-

τητα αφορά στη διαχρονική εξέλιξη του μαθητικού πληθυσμού συνολικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ανά επίπεδο/βαθμίδα εκπαίδευσης (ISCED), η 2η ενότητα αφορά στη διαχρονική εξέλιξη του εκ-παιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στην εκπαίδευση συνολικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ανά επίπεδο/βαθμίδα εκπαίδευσης (ISCED) και η 3η ενότητα αφορά στη διαχρονική εξέλιξη της δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ανά επίπεδο/βαθμίδα εκπαίδευσης (ISCED).

Τέλος, στο **3ο κεφάλαιο** της μελέτης αποτυπώνονται και αναλύονται οι δείκτες εισροών στην εκπαίδευση (συγκριτικοί δείκτες χρηματοδότησης, υλικοτεχνικής υποδομής, ανθρώπινου δυναμικού που υπηρετεί στην εκπαίδευση, δαπανώμενου χρόνου για μάθηση εντός και εκτός σχολικού προγράμματος), καθώς και οι δείκτες εκροών/παραγόμενων εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων (πρόωρη εγκατάλειψη στην εκπαίδευση/ κατάρτιση, επίδοση των μαθητών στα Μαθηματικά (2012), στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου (2012 & 2009) και τις Φυσικές Επιστήμες (2012 & 2006), αλλά και βαθμός επίτευξης των επιπλέον **στόχων ΕΕ-2020** που έχουν τεθεί ως βασικοί δείκτες ποιότητας των ευρωπαϊκών συστημάτων εκπαίδευσης), προκειμένου (α) να εκτιμηθεί η σχέση εισροών που επενδύονται και εκροών που παράγονται από τα συστήματα εκπαίδευσης των κρατών-μελών της ΕΕ-28 και του ΟΟΣΑ, (β) η συνολική πορεία της Ε.Ε. για τη σύγκλιση και ποιοτική αναβάθμιση των συστημάτων εκπαίδευσης και (γ) η θέση του εκπαιδευτικού συστήματος (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση) της Ελλάδας στο σύγχρονο ευρωπαϊκό και διεθνές πλαίσιο αναφοράς.

Η ταυτότητα της ελληνικής υποχρεωτικής εκπαίδευσης στο ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς

Στην Ετήσια Έκθεση για την Εκπαίδευση 2010 του ΚΑ-ΝΕΠ/ΓΣΕΕ, που επίσης αφορούσε την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση είχε υιοθετηθεί μια παρόμοια προσέγγιση με την προσθήκη της διεύρυνσης των θέσεων καταγραφή από τρεις σε οκτώ, και για τους 7 διαθέσιμους στόχους (benchmarks), δημιουργώντας μια διάταξη συνολικά 72 θέσεων διάκρισης των κρατών-μελών. Στην παρούσα μελέτη επίσης υιοθετείται παρόμοια προσέγγιση, αλλά με δύο νέες προσθήκες: (α) ο αριθμός των προς διάκριση θέσεων

των κρατών-μελών μειώθηκε από οκτώ σε έξι, δημιουργώντας μια νέα διάταξη 48 θέσεων διάκρισης, ενώ (β) επιλέχθηκαν από τους στόχους εκείνοι που παραπέμπουν άμεσα σε παραγόμενα εκπαιδευτικά αποτελέσματα (Εκρός) της **υποχρεωτικής εκπαίδευσης** (Πρωτοβάθμια και Κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση) με παράλληλη ενσωμάτωση σε αυτόν του ποιοτικού χαρακτηριστικού της κατεύθυνσης του δείκτη, όπως είναι η μείωση των κοινωνικών και εκπαιδευτικών ανισοτήτων, ή της προσθήκης και επιμέρους δει-

κτών που αναδεικνύουν την ισότητα στη κατανομή των πόρων. Σε επίπεδο στρατηγικού σχεδιασμού η μείωση των παρατηρούμενων ανισοτήτων αναβαθμίζει σημαντικά την ποιότητα των εκπαιδευτικών συστημάτων και υπηρετεί τον πυρήνα της συνταγματικής επιταγής για την κατοχύρωση της **Παιδείας** ως βασικό -και διασφαλισμένο από το κράτος- **κοινωνικό αγαθό** και **ατομικό δικαίωμα** κάθε πολίτη.

Στο ακόλουθο πίνακα αποτυπώνονται οι **6 πρώτες** θέσεις (top-6) για **οκτώ** επιμέρους δείκτες και υποδείκτες ποιότητας των παραγόμενων εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων. Τις 48 συνολικά θέσεις διάκρισης αναφέρονται συνολικά 18 από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ (64,3%). Εξ αυτών, η **Εσθονία** καταλαμβάνει την **1^η**

θέση με **7 αναφορές**, η **Φινλανδία** καταλαμβάνει τη **2^η** θέση με **6 αναφορές**, η **Πολωνία** καταλαμβάνει την **3^η** θέση επίσης με **6 αναφορές** αφού η Φινλανδία κατέχει την **1^η** θέση στο (top-6) σε αρκετούς δείκτες, η **Ολλανδία** καταλαμβάνει την **4^η** θέση με **4 αναφορές**, και η **Ισπανία** την **5^η** διακριτή θέση με **3 αναφορές**. Από **2 αναφορές** έχουν η **Ιρλανδία**, η **Δανία**, η **Λιθουανία**, η **Λετονία**, η **Γερμανία**, το **Βέλγιο**, και το **Λουξεμβούργο**. Τέλος από **1 αναφορά** έχουν η **Σουηδία**, η **Τσεχία**, η **Σλοβακία**, η **Σλοβενία**, η **Κροατία**, η **Πορτογαλία**, η **Μάλτα** και η **Κύπρος**. Τέλος, στον πίνακα καταγράφεται για κάθε δείκτη και υποδείκτη εκροών η κατάταξη της **Ελλάδας** μεταξύ των 28 κρατών-μελών της ΕΕ.

Πίνακας 1: Κατάταξη των κρατών-μελών της ΕΕ-28 στις 6 πρώτες θέσεις (top-6) ως προς την τιμή και την κατεύθυνση των δεικτών ΕΚΡΟΩΝ

α.α	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ	Κατάταξη των 6 πρώτων σε τιμή κρατών-μελών της ΕΕ-28 ανά δείκτη						Κατάταξη της ΕΛΛΑΔΑΣ στην ΕΕ-28 ως προς τους δείκτες ΕΚΡΟΩΝ
		1η χώρα	2η χώρα	3η χώρα	4η χώρα	5η χώρα	6η χώρα	
1	ΜΕΙΩΜΕΝΑ ποσοστά ΠΡΩΩΡΗΣ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗΣ της εκπαίδευσης/ κατάρτισης	ΚΡΟΑΤΙΑ	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	ΠΟΛΩΝΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝ	ΛΟΥΞΕΜΒ	13η
2	ΜΕΙΩΜΕΝΑ ποσοστά άνεργων και εργασιακά μη-ενεργών νέων ηλικίας 18-24 ετών που διέρρευσαν από την εκπαίδευση /κατάρτιση	ΜΑΛΤΑ	ΛΟΥΞΕΜΒ	ΚΥΠΡΟΣ	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛ	20η
3	ΥΨΗΛΗ επίδοση στα ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ (2012)	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΠΟΛΩΝΙΑ	ΒΕΛΓΙΟ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	24η
4	ΜΙΚΡΗ διακύμανση της ΧΑΜΗΛΗΣ επίδοσης στα ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ που εξηγείται συνολικά από το δείκτη ESCS σχολείων & μαθητών (2012)	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΠΟΛΩΝΙΑ	ΔΑΝΙΑ	13η
5	ΥΨΗΛΗ επίδοση στην ΑΝΑΓΝΩΣΗ/ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ κειμένου (2012)	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΠΟΛΩΝΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΒΕΛΓΙΟ	23η
6	ΜΙΚΡΗ διακύμανση της ΧΑΜΗΛΗΣ επίδοσης στην ΑΝΑΓΝΩΣΗ/ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ κειμένου που εξηγείται συνολικά από το δείκτη ESCS σχολείων & μαθητών (2009)	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΛΕΤΟΝΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΔΑΝΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝ	14η
7	ΥΨΗΛΗ επίδοσης στις ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ (2012)	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΠΟΛΩΝΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	24η
8	ΜΙΚΡΗ διακύμανση της ΧΑΜΗΛΗΣ επίδοσης στις ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ που εξηγείται συνολικά από το δείκτη ESCS σχολείων & μαθητών (2006)	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΠΟΛΩΝΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΛΕΤΟΝΙΑ	18η

Πηγή δεδομένων: Eurostat – **ΥΟΕ Έπεξεργασία: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ**

Το 2014 και ως προς την κατάταξη της **Ελλάδας** μεταξύ των **28** κρατών-μελών ανά δείκτη και υποδείκτη εκροών θα πρέπει να σημειωθεί ότι την υψηλότερη τιμή κατάταξης της χώρας κατέγραψε το 2013 στο δείκτη για τη μείωση κάτω από το 10% της **πρώωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης/ κατάρτισης** η χώρα με τιμή **9,0%** καταλαμβάνει την **13^η** υψηλότερη θέση στην ΕΕ-28. Την ίδια χρονιά, η **Ελλάδα** (με τιμή **63,3%**) καταλαμβάνει την **20^η** χαμηλότερη θέση (αφού η κατεύθυνση της ποιότητας στον δείκτη είναι ανάστροφη) μεταξύ των 28 κρατών της ΕΕ στον υποδείκτη για τη μείωση στο **ποσοστό των άνεργων και εργασιακά μη-ενεργών νέων ηλικίας 18-24 ετών που διέρρευσαν από την εκπαίδευση/ κατάρτιση**.

Το 2012 η **Ελλάδα** (με τιμή **20,6%**) καταλαμβάνει τη **13^η** χαμηλότερη θέση (αφού η κατεύθυνση της ποιότητας στον δείκτη είναι ανάστροφη) μεταξύ των **26** κρατών-μελών της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, στον υποδείκτη **Μικρή διακύμανση της χα-**

μηλής επίδοσης μεταξύ των σχολείων της χώρας στα Μαθηματικά που εξηγείται συνολικά από το δείκτη ESCS σχολείων & μαθητών. Με απλά λόγια η συγκεκριμένη τιμή της χώρας δηλώνει ότι το **65,0%** των διαφοροποιήσεων της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά **μεταξύ** των σχολείων της χώρας εξηγείται συνολικά από το **κοινωνικό οικονομικό και πολιτιστικό** υπόβαθρο (στάτους) των μαθητών και του σχολείου. Η τιμή της **Φινλανδίας** που κατέχει την **1^η** χαμηλότερη θέση στο συγκεκριμένο υποδείκτη είναι **1,8%**, ενώ η **Σλοβενία** που κατέχει την **1^η** υψηλότερη θέση στον υποδείκτη έχει τιμή **45,3%**. Την ίδια χρονιά, και ως προς το δείκτη **μέση επίδοση της χώρας στα Μαθηματικά** η **Ελλάδα** καταλαμβάνει την **24^η** θέση με τιμή **473** μονάδες.

Επιπλέον, το 2009 η **Ελλάδα** (με τιμή **21,8%**) καταλαμβάνει τη **14^η** χαμηλότερη θέση (αφού η κατεύθυνση της ποιότητας στον δείκτη είναι ανάστροφη) μεταξύ των **24** κρατών-μελών της ΕΕ για τα οποία διατίθενται

σχετικά στοιχεία, στον υποδείκτη Μικρή διακύμανση της χαμηλής επίδοσης μεταξύ των σχολείων της χώρας στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου που εξηγείται συνολικά από το δείκτη ESCS σχολείων & μαθητών. Η τιμή της **Φιλανδίας** που κατέχει την 1^η χαμηλότερη θέση στο συγκεκριμένο υποδείκτη είναι **1,8%**, ενώ το **Λουξεμβούργο** που κατέχει την 1^η υψηλότερη θέση στον υποδείκτη έχει τιμή **50,5%**. Την ίδια χρονιά, και ως προς το δείκτη μέση επίδοση της χώρας στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου η Ελλάδα καταλαμβάνει την 24^η θέση με τιμή **473** μονάδες. Την ίδια χρονιά (2009) και ως προς το δείκτη μέση επίδοση της χώρας στην ανάγνωση/ κατανόηση κειμένου η Ελλάδα καταλαμβάνει την 17^η θέση με τιμή **483** μονάδες.

Τέλος, το 2006 η **Ελλάδα** (με τιμή **55,1%**) καταλαμβάνει τη 18^η χαμηλότερη θέση (αφού η κατεύθυνση της ποιότητας στον δείκτη είναι ανάστροφη) μεταξύ των 25 κρατών-μελών της ΕΕ για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία, στον υποδείκτη Μικρή διακύμανση της χαμηλής επίδοσης μεταξύ των σχολείων της χώρας στις Φυσικές επιστήμες που εξηγείται συνολικά από το δείκτη ESCS σχολείων & μαθητών. Η τιμή της **Φιλανδίας** που κατέχει την 1^η χαμηλότερη θέση στο συγκεκριμένο υποδείκτη είναι **1,3%**, ενώ η **Γερμανία** που κατέχει την 1^η υψηλότερη θέση στον υποδείκτη έχει τιμή **49,4%**. Την ίδια χρονιά (2006) και ως προς το δείκτη μέση επίδοση της χώρας στις Φυσικές επιστήμες η

Ελλάδα καταλαμβάνει την 23^η θέση με τιμή **473** μονάδες.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνονται 34 δείκτες και υποδείκτες εισροών (δείκτες επένδυσης πόρων και χρόνου στην εκπαίδευση), η τιμή κάθε δείκτη στα 5 επιλεγμένα κράτη-μέλη της ΕΕ-28 που καταγράφουν υψηλά εκπαιδευτικά αποτελέσματα, καθώς και η μέση τιμή τους. Με αυτή τη μέση τιμή συγκρίνεται η τιμή της **Ελλάδας** με τη σύγκριση αυτή να αποτελεί το μέτρο για την αποτύπωση της θέσης της χώρας στο ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για την υποχρεωτική εκπαίδευση (Πρωτοβάθμια και Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση). Θα πρέπει στο σημείο αυτό να σημειωθεί ότι η χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής κάθε κράτους-μέλους αποτελεί εθνική υπόθεση, οι δε αποφάσεις της Επιτροπής οφείλουν να εξειδικεύουν στόχους ποιότητας προς την κοινή ευρωπαϊκή πορεία για την αναβάθμιση των συστημάτων εκπαίδευσης στην Ευρώπη, την οποία στηρίζουν με συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, και αφορούν το σύνολο των εισροών (υποδομές, εκπαιδευτικοί πόροι, ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της εκπαίδευσης, καθώς και ανάπτυξης των ΤΠΕ, των ξένων γλωσσών, της καινοτομίας και της ανάπτυξης και διάχυσης των καλών εκπαιδευτικών πρακτικών.

Πίνακας 2: Μέσες τιμές των δεικτών και υποδεικτών ΕΙΣΡΟΩΝ στην εκπαίδευση στα 5 κράτη-μέλη που αναδείχθηκαν ως εκείνα με τα καλύτερα παραγόμενα εκπαιδευτικά αποτελέσματα, και σύγκριση της μέσης τιμής τους με την τιμή της ΕΛΛΑΔΑΣ

α.α	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ	έτος	Κατάταξη των κρατών-μελών της ΕΕ-28 ως προς τη συχνότητα εμφάνισης τους στην πρώτη εξέταση της κατανομής ΕΚΡΟΩΝ και τιμές ανά δείκτη ΕΙΣΡΟΩΝ					ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ των 5 κρατών	Τιμή της ΕΛΛΑΔΑΣ στην ΕΕ-28 ως προς τους δείκτες ΕΙΣΡΟΩΝ
			ΕΙΘΩΝΙΑ (7 φορές)	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ (6 φορές)	ΠΟΛΩΝΙΑ (6 φορές)	ΟΛΛΑΝΔΙΑ (4 φορές)	ΙΣΠΑΝΙΑ (3 φορές)		
1	Συνολική δημόσια δαπάνη για εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ	2013	6,47%	6,40%	5,26%	5,54%	4,07%	5,55%	4,49% (3,20%)
2	Ποσοστό μαθητών που φοιτούν σε μη-προνομιούχα σχολεία	2012	19,0%	16,0%	27,5%	23,4%	29,5%	19,9%	25,3%
3	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια των <u>σχολικών κτηρίων & χώρων</u> παρεμποδίζει «καθόλου» ή «πολύ λίγο» τη μαθησιακή διαδικασία	2012	69,9%	58,7%	78,6%	65,0%	68,5%	68,14%	53,1%
4	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια των <u>συστημάτων θέρμανσης/ ψύξης & φωτισμού</u> παρεμποδίζει «καθόλου» ή «πολύ λίγο» τη μαθησιακή διαδικασία	2012	83,3%	60,7%	89,1%	55,5%	74,2%	72,56%	78,6%
5	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια των <u>χώροι εκπαίδευσης</u> (αίθουσες κ.α) παρεμποδίζει «καθόλου» ή «πολύ λίγο» τη μαθησιακή διαδικασία	2012	66,6%	58,2%	91,4%	56,0%	69,8%	68,40%	65,2%
6	Δείκτης ποιότητας των φυσικών υποδομών των σχολείων	2012	0,1	-0,3	0,5	-0,3	0,0	0,0	-0,2
7	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια στον <u>εξοπλισμό των εργαστηρίων</u> παρεμποδίζει «καθόλου» ή «πολύ λίγο» τη μαθησιακή διαδικασία	2012	64,5%	66,0%	86,6%	84,1%	72,8%	74,80%	46,0%
8	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια σε <u>διδασκτικά μέσα και υλικά</u> παρεμποδίζει «καθόλου» ή «πολύ λίγο» τη μαθησιακή διαδικασία	2012	67,7%	51,0%	73,1%	67,0%	57,8%	63,32%	52,6%

α.α	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΦΡΩΣΗ	έτος	Κατάταξη των κρατών-μελών της ΕΕ-28 ως προς τη συχνότητα εμφάνισης τους στην πρώτη εξέταση της κατανομής ΕΚΦΡΩΣΗ και τιμές ανά δείκτη ΕΙΣΡΟΩΝ						Τιμή της ΕΛΛΑΔΑΣ στην ΕΕ-28 ως προς τους δείκτες ΕΙΣΡΟΩΝ
			ΕΣΘΟΝΙΑ (7 φορές)	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ (6 φορές)	ΠΟΛΩΝΙΑ (6 φορές)	ΟΛΛΑΝΔΙΑ (4 φορές)	ΙΣΠΑΝΙΑ (3 φορές)	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ των 5 κρατών	
9	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια σε <u>ηλεκτρονικούς υπολογιστές για διδακτική χρήση</u> παρεμποδίζει « <u>καθόλου</u> » ή « <u>πολύ λίγο</u> » τη μαθησιακή διαδικασία	2012	96,2%	76,5%	92,5%	70,8%	69,6%	81,12%	79,1%
10	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια σε <u>Συνδεσιμότητα στο Internet</u> παρεμποδίζει « <u>καθόλου</u> » ή « <u>πολύ λίγο</u> » τη μαθησιακή διαδικασία	2012	63,0%	57,0%	74,5%	53,7%	60,6%	61,76%	44,7%
11	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια σε <u>εκπαιδευτικό λογισμικό για διδακτική χρήση</u> παρεμποδίζει « <u>καθόλου</u> » ή « <u>πολύ λίγο</u> » τη μαθησιακή διαδικασία	2012	60,1%	80,7%	88,3%	90,9%	90,8%	82,16%	70,1%
12	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη/ ανεπάρκεια σε <u>εξοπλισμό βιβλιοθήκης</u> παρεμποδίζει « <u>καθόλου</u> » ή « <u>πολύ λίγο</u> » τη μαθησιακή διαδικασία	2012	53,3%	73,6%	71,4%	81,6%	68,7%	69,72%	71,0%
13	Δείκτης <u>ισότητας στην κατανομή των εκπαιδευτικών πόρων</u> (εύρος απόκλισης μεταξύ Προνομιούχων και μη-Προνομιούχων σχολείων)	2012	0,11	0,36	0,43	0,12	0,22	0,25	0,45
14	Αντιστοιχία <u>ηλεκτρονικών υπολογιστών</u> για εκπαιδευτική χρήση στο σχολείο <u>ανά μαθητή</u>	2012	0,69	0,46	0,36	0,68	0,67	0,57	0,24
15	Ποσοστιαία κατανομή των μαθητών στην κατηγορία <u>αναλογία εργασίας</u> στην τάξη <u>μικρότερη του 10%</u> για την οποία απαιτείται πρόσβαση στο Internet ως προς τη συνολικά προβλεπόμενη από το πρόγραμμα σπουδών	2012	25,8%	47,1%	53,3%	48,3%	29,6%	40,8%	45,0%
16	<u>ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ</u> : Αναλογία <u>μαθητών</u> (σε ισοδύναμο <u>πλήρους φοίτησης</u>) <u>ανά εκπαιδευτικό</u> (σε ισοδύναμο <u>πλήρους απασχόλησης/ωραρίου</u>) <u>2^η προσέγγιση ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ</u>	2012	13,1	13,6	11,0	15,8	13,4	13,4	13,1
17	<u>Κατώτερη ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ</u> : Αναλογία <u>μαθητών</u> (σε ισοδύναμο <u>πλήρους φοίτησης</u>) <u>ανά εκπαιδευτικό</u> (σε ισοδύναμο <u>πλήρους απασχόλησης/ωραρίου</u>) <u>2^η προσέγγιση ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ</u>	2013	9,9	8,9	9,9	15,6	10,6	11,0	9,2
18	<u>Ανώτερη ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ</u> : Αναλογία <u>μαθητών</u> (σε ισοδύναμο <u>πλήρους φοίτησης</u>) <u>ανά εκπαιδευτικό</u> (σε ισοδύναμο <u>πλήρους απασχόλησης/ωραρίου</u>) <u>2^η προσέγγιση ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ</u>	2012	14,1	16,1	11,1	18,6	9,9	14,0	10,3
19	<u>Μέση</u> ποσοστιαία κατανομή των <u>πιστοποιημένων εκπαιδευτικών</u> των σχολείων (ISCED 2-3) κατά δήλωση των διευθυντών	2012	94,9%	91,5%	99,3%	79,7%	100,0%	93,1%	81,8%
20	<u>Μέση</u> ποσοστιαία κατανομή των εκπαιδευτικών με <u>ακαδημαϊκά προσόντα</u> (ISCED 5A) των σχολείων κατά δήλωση των διευθυντών	2012	-	91,5%	93,2%	32,0%	94,5%	77,8%	93,5%
21	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη σε <u>καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό</u> παρεμποδίζει « <u>πολύ</u> » ή « <u>ως ένα βαθμό</u> » τη μαθησιακή διαδικασία στα <u>Μαθηματικά</u>	2012	17,0%	4,3%	0,0%	45,3%	2,2%	13,7%	5,3%
22	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη σε <u>καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό</u> παρεμποδίζει « <u>πολύ</u> » ή « <u>ως ένα βαθμό</u> » τη μαθησιακή διαδικασία στα <u>Γλωσσικά μαθήματα</u>	2012	6,3%	1,3%	0,05	22,8%	1,3%	7,3%	6,8%
23	Ποσοστό μαθητών που ο διευθυντής του σχολείου τους ανέφερε ότι η έλλειψη σε <u>καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό</u> παρεμποδίζει « <u>πολύ</u> » ή « <u>ως ένα βαθμό</u> » τη μαθησιακή διαδικασία στις <u>Φυσικές επιστήμες</u>	2012	17,9%	3,9%	0,7%	32,0%	2,2%	11,3%	9,3%
24	Δείκτης <u>ισότητας στην κατανομή των ανθρώπινων πόρων</u> (εύρος απόκλισης μεταξύ Προνομιούχων και μη-Προνομιούχων σχολείων)	2012	0,19	0,11	0,02	0,05	0,17	0,11	0,20
25	<u>ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ</u> : <u>Μέγεθος τμήματος</u> στην υποχρεωτική εκπαίδευση (ισοδύναμο πλήρους φοίτησης προς το πλήθος των τμημάτων)	2012	17,0	19,4	18,4	22,6	21,4	19,8	17,3
26	<u>Κατώτερη ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ</u> : <u>Μέγεθος τμήματος</u> στην υποχρεωτική εκπαίδευση	2012	15,7	20,3	22,4	-	24,5	20,7	21,9
27	<u>Συνολικός ετήσιος υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος</u> στην <u>Γενική εκπαίδευση</u> (Πρωτοβάθμια & κατώτερη Δευτεροβάθμια ISCED 1-2) σε διδακτικές ώρες	2014	-	6.327	6.237	8.640	8.969	7.543	7.055
28	<u>Κατώτερη ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ</u> : <u>Συνολικός υποχρεωτικός διδακτικός χρόνος</u> στα τρία βασικά αντικείμενα (Γλωσσικά αντικείμενα, μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) σε λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα	2012	617	516	587	504	598	564	609

α.α	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΩΝ	έτος	Κατάταξη των κρατών-μελών της ΕΕ-28 ως προς τη συχνότητα εμφάνισης τους στην πρώτη εξέταση της κατανομής ΕΚΡΩΝ και τιμές ανά δείκτη ΕΙΣΡΩΝ						Τιμή της ΕΛΛΑΔΑΣ στην ΕΕ-28 ως προς τους δείκτες ΕΙΣΡΩΝ
			ΕΣΘΟΝΙΑ (7 φορές)	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ (6 φορές)	ΠΟΛΩΝΙΑ (6 φορές)	ΟΛΛΑΝΔΙΑ (4 φορές)	ΙΣΠΑΝΙΑ (3 φορές)	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ των 5 κρατών	
29	Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα για <u>γλωσσικά αντικείμενα</u> του σχολείου έως 4 ώρες την εβδομάδα	2012	20,3%	41,4%	32,1%	17,6%	15,0%	25,3%	31,4%
30	Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα για <u>Μαθηματικά</u> έως 4 ώρες την εβδομάδα	2012	27,2%	37,8%	44,1%	24,3%	30,5%	32,8%	39,8%
31	Ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που παρακολουθούν εκτός σχολικού ωραρίου επιπλέον μαθήματα για <u>Φυσικές επιστήμες</u> έως 4 ώρες την εβδομάδα	2012	24,9%	41,4%	33,2%	16,0%	19,2%	26,9%	35,9%
32	Συνολικός <u>εξωσχολικός χρόνος</u> (σε λεπτά ανά εβδομάδα) που καταβάλλουν οι μαθητές για προετοιμασία ή υποστήριξη των μαθησιακών αντικειμένων της τάξης τους είτε στο σχολείο, είτε στο σπίτι ή αλλού	2012	739,4	255,5	805,8	597,2	771,4	633,9	874,2
33	Ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών που το σχολείο τους παρείχε <u>επιπλέον μαθήματα Μαθηματικών</u> πέραν του προβλεπόμενου από το πρόγραμμα σπουδών διδακτικού χρόνου αποβλέποντας αποκλειστικά σε <u>ενισχυτική διδασκαλία</u>	2012	21,8%	41,7%	6,6%	58,9%	57,3%	37,3%	38,4%
34	Δείκτης <u>δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων</u> στο σχολείο (φλαρμονική/ ορχήστρα/ χορωδία, θεατρικό ή μουσικό παιχνίδι, ομίλους τέχνης ή καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων) με τιμές από 0-5	2012	2,1	1,6	2,5	1,9	1,0	1,8	1,4

Πηγή δεδομένων: Eurostat – UOE Επεξεργασία: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ

Από τη σύγκριση της μέσης τιμής των top-5 κρατών-μελών ως προς τους δείκτες εκρών με τη μέση τιμή της **Ελλάδας** προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Η ελληνική εκπαίδευση υποχρηματοδοτείται. Σύμφωνα με τους **οικονομικούς απολογισμούς** του κράτους που υποβάλλονται στη Βουλή των Ελλήνων δεν επαληθεύονται μέχρι στιγμής τα στοιχεία της Eurostat και συνακόλουθα η εκτίμησή της ότι το 2013 η **δημόσια δαπάνη για την εκπαίδευση** αντιστοιχούσε στο **4,5%** του ΑΕΠ.

Σύμφωνα με την προσέγγιση του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, που αποτιμά όχι την προϋπολογισθείσα δαπάνη, αλλά την τελικά πληρωθείσα, όπως δημοσιοποιούνται από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, η **δημόσια δαπάνη** για την εκπαίδευση στην Ελλάδα το 2013 αντιστοιχεί στο **3,20%** του ΑΕΠ (182.438 εκ.€). Με την εκτίμηση αυτή συμφωνεί και το ευρωπαϊκό δίκτυο ΕΥΡΥΔΙΚΗ στις ετήσιες αναφορές του ειδικές ετήσιες εκδόσεις του σχετικά με τις δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση που ταυτίζεται συνολικά και ανά κράτος-μέλος. Στις εκδόσεις του 2013, 2014 και του 2015 η εκτίμηση για το ύψος της δημόσιας δαπάνης για εκπαίδευση στην Ελλάδα επιβεβαιώνει με το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ. Προφανώς η διαφορά του **1,3%** του ΑΕΠ (**2,37 εκ.€**) είναι υπερβολικά υψηλή, δεν τεκμηριώνεται και δεν είναι επιτρεπτή.

- Υπάρχει πρόβλημα με την επάρκεια, τη συντήρηση και την ποιότητα των φυσικών υποδομών της εκπαίδευσης. Παράλληλα, η συνεχής μείωση του προϋπο-

λογισμού στο Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Παιδείας μεταθέτει το πρόβλημα σε βάθος δύο δεκαετιών. Εντονότερα εμφανίζεται το πρόβλημα στις υποδομές της **Προσχολικής εκπαίδευσης** που η συστέγαση των μονάδων της στα Δημοτικά σχολεία, ως λύση ανάγκης, το 2007 δεν κάλυψε της ανάγκες των Νηπίων (ηλικίας από 5 ετών), στο σύνολό τους με επάρκεια. Εξάλλου η προοπτική της νομοθέτησης της υποχρεωτικότητας για φοίτηση στην Προσχολική εκπαίδευση και των Προνηπίων (ηλικίας από 4 ετών) που περιλαμβάνεται στις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η χώρα στο πλαίσιο των στόχων ΕΕ-2020 διογκώνει το πρόβλημα επικίνδυνα. Πρόβλημα με τις φυσικές υποδομές (σχολικά κτήρια) θα προκύψει και με την επέκταση του θεσμού του **Ολοήμερου Δημοτικού σχολείου** στο σύνολο των πολυθεσίων Δημοτικών σχολείων της χώρας, αφού εκ κατασκευής και επιλογής τα κτήρια των ελληνικών σχολείων δεν προβλέπουν άλλους χώρους για παροχή υπηρεσιών (services) προς τους γονείς τους μαθητές και το προσωπικό που υπηρετεί στην εκπαίδευση, πέραν των σχολικών αιθουσών. Η διεύρυνση του ωραρίου λειτουργίας όμως των Δημοτικών σχολείων, προϋποθέτει την ουσιαστική κάλυψη των αναγκών για σίτιση των μαθητών, επιπλέον ανάγκες διοίκησης και επικοινωνίας, και χώρους εστίασης και αποθήκευσης υλικών. Ο εκσυγχρονισμός δε των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στα Δημοτικά σχολεία, επιβάλλει αξιοποίηση εργαστηριακών δομών (πληροφορικής, καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, φυσικών

επιστημών και τεχνολογίας, και βιβλιοθηκών με πλήρη εκπαιδευτική χρήση κ.α.) και αίθουσες πολλών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και εργαστηρίων.

Χαρακτηριστικό των προβλημάτων στην ποιότητα των φυσικών υποδομών στην **Κατώτερη δευτεροβάθμια** εκπαίδευση (Γυμνάσια), οι διευθυντές απάντησαν σε σχετικά ερωτηματολόγια που δημοσιοποιούνται από το Πρόγραμμα PISA ανά διετία, ότι το **21,0%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών φοιτά σε σχολεία όπου το πρόβλημα της έλλειψης ή ανεπάρκειας, των συστημάτων θέρμανσης/ ψύξης και φωτισμού παρεμποδίζει «πάρα πολύ» ή «πολύ» την ίδια τη μαθησιακή διαδικασία στο σχολείο τους. Το ποσοστό αυτό αυξάνει στο **34,8%** των μαθητών όταν αναφέρονται ζητήματα ελλείψεων ή ανεπάρκειας στους χώρους εκπαίδευσης (σχολικές αίθουσες, διάδρομοι, σκάλες, ζητήματα στεγανότητας, καθαριότητα κ.α) σε βαθμό που να παρεμποδίζεται η ομαλότητα στη μαθησιακή διαδικασία στο σχολείο. Το ότι αντίστοιχα ζητήματα θίγουν και οι διευθυντές των σχολείων της **Φινλανδίας** για παράδειγμα δείχνει απλά την ιδιαιτερότητα και την ταχύτητα φθοράς των υποδομών της εκπαίδευσης, και τη διαχρονική ανάγκη όλων των κρατών να επενδύουν στην κατασκευή, συντήρηση και εκσυγχρονισμό των φυσικών υποδομών της εκπαίδευσης.

- Επιπλέον η μαθησιακή διαδικασία τίθεται σε μεγαλύτερη δοκιμασία, όταν γίνεται αναφορά στις ελλείψεις ή στην ανεπάρκεια των διαθέσιμων **εκπαιδευτικών πόρων** στα σχολεία και πιο συγκεκριμένα η αναφορά των διευθυντών ότι η μαθησιακή παρεμποδίζεται: σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές για διδακτική χρήση στο **21,1%** των μαθητών, σε εκπαιδευτικό λογισμικό για διδακτική χρήση στο **29,9%** των μαθητών, η συνδεσιμότητα των Η/Υ στο Internet στο **55,3%** των μαθητών και η έλλειψη σε διδακτικά μέσα και υλικά στο **47,4%** των μαθητών ηλικίας 15 ετών. Τέλος, η μαθησιακή διαδικασία παρεμποδίζεται επιπλέον από ελλείψεις ή ανεπάρκειες του εξοπλισμού των εργαστηρίων (στο **54,0%** των μαθητών) και στον εξοπλισμό των βιβλιοθηκών (στο 29,0% των μαθητών). Οι συγκεκριμένες δαπάνες ,είτε βαρύνουν το Πρόγραμμα Δημοσίων επενδύσεων (ανεπάρκειες), είτε τον Τακτικό Προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας. Η καταπολέμηση της σπατάλης του δημοσίου χρήματος, πρέπει να αποτελεί τον κύριο στόχο της προσπάθειας του εξορθολογισμού των δαπανών του κράτους. Όταν τίθεται εν αμφιβόλω η ίδια η λει-

τουργία και η αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης δεν μπορεί να γίνει συζήτηση για την ποιοτική της αναβάθμιση. Αντίστοιχα προβλήματα τέθηκαν και στην περσινή Ετήσια Έκθεση για την εκπαίδευση του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ και αφορούσαν στις υποδομές, στη συντήρηση και τους εκπαιδευτικούς πόρους της **τριοβάθμιας εκπαίδευσης**.

Τέλος, από τους δείκτες που καταγράφονται στον πίνακα η Ελλάδα σημειώνει το υψηλότερο εύρος ανισομερούς κατανομής των εκπαιδευτικών πόρων μεταξύ προνομιούχων (κοινωνικο-οικονομικά και πολιτιστικά) σχολείων και μη-προνομιούχων σχολείων. Στα μη-προνομιούχα σχολεία της χώρας (ορεινά, απομακρυσμένα, νησιωτικών περιοχών, υποβαθμισμένων περιοχών και εντός του λεκανοπεδίου) φοιτά το **25,3%** των μαθητών ηλικίας 15-ετών, που αντιστοιχεί σε 1 προς 4 μαθητές, ενώ και οι top-5 χώρες του πίνακα σημειώνουν ανάλογο πρόβλημα στην ισοτότητα κατανομής των εκπαιδευτικών πόρων μεταξύ των σχολείων αλλά σχετικά μειωμένο (1 στους 5 μαθητές). Το μικρότερο ποσοστό στη συγκεκριμένη κατηγορία καταγράφεται στη **Φινλανδία** με ποσοστό **16,0%**.

- Στο ζήτημα της αναλογίας μαθητών ανά εκπαιδευτικό τα προηγούμενα χρόνια έχει γίνει μεγάλη συζήτηση, αλλά ωστόσο χωρίς ουσιαστικό βάθος. Σημαντικότερες παράμετροι του εκπαιδευτικού σχεδιασμού (νησιώτικες, δυσπρόσιτες, υποβαθμισμένες και υποεκπροσωπούμενες περιοχές και ομάδες) δεν μέτρησαν με το ειδικό τους βάρος τον πολιτικό μας προβληματισμό. Όμως στο τεχνικό τμήμα της μέτρησης είχε γίνει ένα σημαντικό λάθος: επί της ουσίας ο συγκεκριμένος εκπαιδευτικός δείκτης επιχειρεί να αποτυπώσει την αναλογία των μαθητών που αντιστοιχούν σε ένα (παρόντα στην τάξη) εκπαιδευτικό, όχι εκείνον που απουσιάζει, έχει αποσπαστεί άλλου, και σε κάθε περίπτωση δεν μετέχει της εκπαιδευτικής διαδικασίας αλλά αναπληρώνεται. Ο δείκτης στην περίπτωση αυτή καλύπτεται από τον αναπληρωτή του. Η 2^η προσέγγιση που προτείνουμε στην παρούσα έκθεση και αποτυπώθηκε και στον παραπάνω πίνακα έχει προβεί στη σχετική διόρθωση και αμέσως έγινε εμφανές ότι η χώρα δεν υπολείπεται σημαντικά αλλά αντιστοιχεί στη μέση τιμή της αναλογίας των top-5 κρατών-μελών. Το ανάγλυφο όμως της χώρας που περίπου στο 1/3 της είναι ορεινή και νησιωτική περιοχές με έντονα φαινόμενα γήρανσης του πληθυσμού και υποεκπροσώπησης του παιδικού πληθυσμού και των νέων, επηρεάζει την αναλογία των μα-

θητών προς τους εκπαιδευτικούς και συμπίεζει αναγκαστικά το συγκεκριμένο δείκτη -όπως και τον δείκτη μαθητές ανά τμήμα - προς τα κάτω.

- Οι δείκτες που αφορούν στη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας στην εκπαίδευση δεν είναι στο σημείο που θα έπρεπε. Θα έπρεπε τουλάχιστον μια δεκαετία νωρίτερα οι συγκεκριμένοι δείκτες να έχουν τεθεί ως βασικοί στόχοι του προγράμματος της Κοινωνίας της Πληροφορίας στην εκπαίδευση, και μάλιστα με προτεραιότητα στα **μη-προνομιούχα σχολεία**, στα **μονοθέσια & ολιγοθέσια Δημοτικά** σχολεία και στην **Τεχνική και Επαγγελματική** εκπαίδευση. Η ανάπτυξη των σύγχρονων τεχνολογιών στην εκπαίδευση είναι ένας επιπλέον τρόπος για να μετατραπεί το εκπαιδευτικό μειονέκτημα σε πλεονέκτημα και να αναβαθμιστούν στην κοινωνική συνείδηση πολύτιμες βαθμίδες και μονάδες της εκπαίδευσης.
- Το **45,3%** των μαθητών ηλικίας 15-ετών στην **Ολλανδία** κατά δήλωση του διευθυντή του σχολείου τους θεωρούν ότι εμποδίζεται από την έλλειψη καταρτισμένου εκπαιδευτικού προσωπικού στα Μαθηματικά, το **22,8%** των μαθητών αναφέρεται σε έλλειψη καταρτισμένου εκπαιδευτικού προσωπικού στα Γλωσσικά αντικείμενα, και το **32,0%** σε καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό στις Φυσικές επιστήμες. Τα

αντίστοιχα ποσοστά για την Ελλάδα είναι μικρά **5,3%**, **6,8%** και **9,3%** αντίστοιχα, και κυρίως δείχνουν να αφορούν σε έγκαιρες προσλήψεις αναπληρωτών, τοποθετήσεις, αναπληρώσεις και σε δεύτερες και τρίτες αναθέσεις διδασκαλίας των μαθημάτων.

- Ως προς την επένδυση σε χρόνο για μάθηση ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι στην **Ελλάδα** το σύνολο του υποχρεωτικού διδακτικού χρόνου για τα 3 μεγαλύτερα σε χρόνο μαθησιακά αντικείμενα (Γλωσσικά αντικείμενα, Μαθηματικά και Φυσικές επιστήμες) είναι **609** λεπτά ανά διδακτική εβδομάδα, ενώ ο αντίστοιχος εξωσχολικός χρόνος (σε λεπτά ανά εβδομάδα), που αφορά στην εξωσχολική υποστήριξη κυρίως των συγκεκριμένων αντικειμένων είναι υψηλότερος κατά **43,5%** του υποχρεωτικού ενδοσχολικού διδακτικού χρόνου (**874** λεπτά).
- Τέλος, ο δείκτης των δημιουργικών επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, τομέας γενικά υποτιμημένος στα εκπαιδευτικά συστήματα του κόσμου, καταγράφεται υποτιμημένο ακόμα και σε χώρες με ιδιαίτερη αγάπη και δημιουργικότητα στα θέματα τέχνης όπως η **Ισπανία** (τιμή δείκτη **1,0** στα 5,0) και η **Ελλάδα** (τιμή δείκτη **1,4** στα 5,0), έναντι των υπολοίπων 4 προς σύγκριση κρατών μελών της συνολικής κατηγορίας top-5 του παραπάνω πίνακα.

